Energetska efikasnost u privredi : Dugoročni sporazumi I

Godfried Prieckaerts
Predsjednik Konsultataivnog komiteta za dugoročne sporazume o energetskoj efikasnosti

Sadržaj

- 1) Dugoročni sporazumi o energetskoj efiksasnosti u privredi kao uspješan pristup u Holandiji
- 2) Ciljevi i instrumenti energetske politike
- 3) Obaveze preduzeća, sektora i vlasti
- 4) Zaključci

1. dio

Dugoročni sporazumi o energetskoj efiksasnosti u privredi kao uspješan pristup u Holandiji

Preko 15 godina iskustva sa dugoročnim sporazumima u Holandiji! (1)

Aktuelni dugoročni sporazumi (LTA 3 i LEE):

- Dogovoreni između: Konfederacije poslodavaca Holandije (VNO-NCW), sektorskih organizacija, ministarstava i relevantnih javnim tijelima
- *Ambicije; bez strogo definisanih ciljeva*

Preko 15 godina iskustva sa dugoročnim sporazumima u Holandiji! (2)

- oko 1100 kompanija: +/- 900 PJ (70%) potrošnje energije u privredi
  - **LTA 3:** 900 companies, +/- 220 PJ
  - **LEE (dugoročni sporazumi o energetskoj efikasnosti za ETS preduzeća):** 117 kompanija, +/- 620 PJ (1,5 do 65 PJ po kompaniji)

***ETS je program EU za izbjegavanje opasnih klimatskih promjena**

"dobrovoljno, ali ne i bez obaveza"

Bosmip 4 VNO NCW 5

2. dio

Energetska politika, ciljevi i instrumenti

Bosmip 4 VNO NCW 6

Instrumenti energetske politike u Holandiji

- Rapravljano je o različitim politikama za različite sektore:
  - Transparentnost i markiranje
  - Kreditne olakšice, subvencije i fiskalne inicijative
  - Viši porezi na energiju
  - Obaveze kompanija i domaćinstava
- Mnoge odrednice politike imaju negativan uticaj na biznis i zapošljavanje, posebno porezi i obaveze
- Vlada i poslodavci radije rade zajedno na kreiranju ciljeva na osnovu "sporazuma"

Bosmip 4 VNO NCW 7

Sporazumi kao sredstvo politike

- Sporazumi predstavljau dugoročne dogovore između Vlade i biznis sektora
- Sporazumi sadrže ciljeve, zadatake koje svaka strana treba da uradi i organizacionu strukturu saradnje tokom ovog procesa
- Sporazumi su u širokoj upotrebi u Holandiji, uključujući i one za održivost i energetsku efikasnost
- Holadnija ima pozitivno iskustvo sa sporazumima:
  - Mnogo su brži i lakši od zakonodavstva i omogućavaju više fleksibilnosti u dostizanju dogovorenih ciljeva
  - Biznis zajednica veoma se snažno zalaže da odgvori na sve ono definisano sporazumima

Bosmip 4 VNO NCW 8

1. sporazum: kako je sve počelo!

- **kasne 80e i rane 90e**
- Pažnja Vlade sve više se koncentriše na uticaj privrednih djelatnosti na životnu sredinu:
  - **1989** Nacionalni plan politike zaštite životne sredine (NPZŽS): energija i emisija. Počeli pregovori na *dugoročnom sporazumu*
  - **1990** Nacionalni akt o uštedi energije
  - **1993** NPZŽS 2: još veći akcenat na implementaciji politike zaštite životne sredine
- Poznate odrednice politike od tada:
  - Pravila i propisi: pristup "pridržavanja" pravila
  - (Finansijske) inicijative: pristup "šargarepa"

1. sporazum: novi (saradnički) pristup, 1

•**Obrazloženje**
•Vlada je tražila efikasne načine dostizanja energetskih ciljeva!
•U upravljanju energetskom efikasnošću ne radi se samo o tehničkim mjerama već, mnogo važnijem, **ponašanju** i **inovativnom razmišljanju**!
•Da bi se ovo postiglo potreban je entuzijazam, učešće privrede i saradnja sa privredom!

•**Kreiranje dobrovoljnih sporazuma**
•**Sloboda djelovanja** za privredu ali i jak **fokus** na **rezultatima**
•Realno određeni ciljevi na osnovu identifikacije potencijala za unapređenje energetske efikasnosti
•Sporazumi sa sektorima:
  - Jedna kontakt tačka
  - Srodne kompanije mogu da uče jedne od drugih

1. sporazum: novi (saradnički) pristup, 2

•**Inicijative**
•Sloboda djelovanja
•Podrška Vlade
  - Studije o energetskom potencijalu
  - Podrška projektima uštede energije
  - Smanjeni porezi na energiju
  - Lokalne i regionalne vlasti svoje inspekcije usmjeravaju na organizacije koje nisu potpisnice Sporazuma

- **Obaveze**
- Kreiranje Planova energetske efikasnosti (trenutno sa *2%/ambicije*)
- Praćenje napretka (rezultati!)

- **Bezjedonosna mreža**
- Izuzeće od Sporazuma i uvođenje mjera za uštedu energije u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine (sve mjere su isplative u roku kraćem od 5 godina)

1. Sporazum je bio efikasan!

•**1989-2000**
•44 sektora potpisalo je sporazume od kojih 29 pripada industriji
•1250 kompanija potpisnika sporazuma
•22,3% prosječna ušteda energije: skoro 5 milijardi m3 gasa/po godini

Dugoročni sporazumi pokazali su se efikasnim!

Povećana energetska efikasnost od strane:

Organizacija ne-potpisnica Sporazuma:

- Autonomno: 0.7 %
- Vođeno politikom: 0.3 %
- **Ukupno: 1.0 %**

Organizacija potpisnica Sporazuma (2001-2008):

- **Ukupan prosjek: 2.4 %**

Bosmip 4 V N O N C W 13

Razvoj dugoročnih sporazuma kroz godine

Sporazum 1 (1992-2000): fokus na procesu efikasnosti (unutar kompanije)

- Procesi, koristi, stambene zgrade i dobro vođenje domaćinstva

Sporazum 2 (2001-2012): fokus pomjeren na "efikasnost životnog ciklusa"

- Obaveza sprovođenja energetskog menadžmenta
- Održiva energija (proizvodnja na licu mjesta i trgovina)
- Efikasnost životnog ciklusa (reciklaža otpada, tranpsort)
- Energetski efiksan proizvodni dizajn (uštede u fazi korišćenja)

Sporazum 3 (2009-2020): *fokus na dugoročnom→* ***Sektorske razvojne mape***

- *Šta je potrebno da bi do 2030. ostali konkurentni (i energetski efikasni)?*

Bosmip 4 V N O N C W 14

Sporazumi o održivosti u 2007/2009

- 2007. ljevičarska koalicija je imala ambiciozne održive ciljeve (-30% emisija CO2 u 2020, 20% korišćenja obnovljivih izvora energije u 2020. i 2% povećanja energetske efikasnosti svake godine)
- Biznis sektor i Vlada napravili su dugoročan sporazum o zajedničkom djelovanju i u pregovorima došli do novog sektorskog ugovora za industriju, sektor energetike, transport, poljoprivredu i zgradarstvo
- Energetska efiskasnost je važna u većini sektora
- Ovo je uključivalo i načine postizanja ciljeva i ustanovljavanje procesa koji je podrazumijevao obaveze za biznis sektor i Vladu u periodu 2007 – 2020.

Bosmip 4 V N O N C W 15

Takođe u 2009. : Dugoročni sporazum o energetskoj efikasnosti

- LEE (Dugoročni sporazum o energetskoj efikasnosti za ETS kompanije)) se odnosi na kompanije čije je učešće u ETS (Emisiono-trgovačka šema) EU obavezno

*** ETS je program EU za izbjegavanje opasnih klimatskih promjena**

- LEE sporazum, koji se zasniva na modelu 3 LTA , predstavlja nastavak prethodnih Sporazuma

Bosmip 4 V N O N C W 16

Nova Vlada u 2010.

- Formirana desničarska Vlada
- Ciljevi: -20% emisije CO2 u 2020., 14% korišćenja obnovljivih izvora energije. Energetska efikasnost nije više posebno izdvojen cilj.
- Ovo je dovelo do nesigurnosti po pitanju sporazuma do 2020. Međutim, biznis zajednica je željela da zadrži sporazume, a Vlada nije željela da ih "ruši".
- Kao dodatak postojećim sporazumima, 2011. potpisan je "Zeleni sporazum", koji je uključio i NVO sektor, ne dirajući u postojeće sporazume

Bosmip 4 V N O N C W 17

3. dio

Obaveze i doprinos preduzeća, sektora i vlasti

Bosmip 4 V N O N C W 18

Obaveze preduzeća

- Donošenje Plana energetske efikasnosti; 4 godine
- Sporovođenje mjera
- Godišnje izvještavanje
- Objašnjenje u slučaju nesprovođenja mjera
- Implementacija sistema Energetskog menadžmenta (EMS)
- Pružanje podataka Trgovačkoj asocijaciji za Dugoročan plan (LTP)

Bosmip 4 V N O N C W 19

Obaveze sektorskih asocijacija, Konefederacije industrije i poslodavaca Holandije (VNO-NCW)

- Podsticati članove da učestvuju u dugoročnim sporazumima
- Podsticati članove na implementaciju sporazuma
- Osnivanje konsultativnih grupa
- Preuzimanje inicijative ze Preliminarne studije/ kreiranje Razvojnog puta
- Planiranje aktivnosti i menadžment

Bosmip 4 V N O N C W 20

Obaveze ministara

- Obezbijediti povećanu energetsku efikasnost i smanjenu emisiju CO2 u preduzećima
- Podrška istraživanju i razvoju (R&D)
- Podstrek i podrška razvoju i upotrebi lančane efikasnosti i obnovljivih izvora energije
- Osugurati da (Holandska) NL agencija (AgentschapNL) izvršava svoje zadatke

Bosmip 4 V N O N C W 21

NL agencija (AgentschapNL)

- Podrška u kreiranju Planova energetske efikasnosti i Dugoročnih planova
- Savjetovanje i ocjena implementacije
- Monitoring i izvještavanje
- Razvoj i transfer znanja
- Sekretarijat komiteta za LEE, LTA3-platformu i konsultativnih grupa

Bosmip 4 V N O N C W 22

Podrška NL Agencije na nivou preduzeća

Opšta:

- Kreiranje planova energetske efikasnosti
- Energetski monitoring
- Implementacija energestkog menadžmenta:
  - Radne grupe, website, povezanost sa ISO 14001 i ISO 9001

Posebna:

- Razmatranje energetskog potencijala (Energetska revizija):
- Skeniranje (provjera) zgrada
- Radne grupe
- Podrška “po mjeri”

Bosmip 4 V N O N C W 23

Uloga VNO-NCW i sektorskih asocijacija (1)

- Doći do dogovora o upotrebi sporazuma kao instrumenta politike
- Pregovori u vezi sa postojećim sporazumom
- S obzirom da je uključeno više od 1.000 kompanija, o sporazumu pregovaraju federacije
- Ovo može dobro da funkcioniše samo u tijesnoj saradnji sa svim kompanijama na koje se odnosi
- Kompanije mogu individualno da pristupe sporazumu
- Motivisati kompanije da pristupe sporazumu

Bosmip 4 V N O N C W 24

Uloga VNO-NCW i sektorskih asocijacija (2)

- Kompanije su same odgovorne za svoje obaveze

Međutim, VNO-NCW i sektorske asocijacije imaju važnu ulogu u:

- podsticanju i informisanju kompanija
- pregovorima sa Vladom o važnim detaljima poput: metoda mjerenja i monitoringa, finansijske podrške za izradu planova energetske efikasnosti i dugoročnih planova na sektorskom nivou, poreskih olakšica po osnovu uštede energije
- procjeni ispunjavanja obaveza od strane kompanija, zajedno sa Vladom
- informisanju o rezultatima

Bosmip 4 V N O N C W 25

4.dio

Zaključci

Bosmip 4 V N O N C W 26

Zaključci

- Preko **15 godina** dobrih iskustava sa LTA (dugoročnim sporazumima) u Holandiji
- Osnova je 'partnerstvo' (konsultataivna struktura) između Vlade i privrede u kojem posreduje i koje vodi NL Agencija. ***Ambicija, bez (pravnih) obaveza!***
- 70 % upotrebe energije u privredi je pokriveno dugoročnim sporazumima
- **2.4 %** povećana energetska efikasnost na godošnjem nivou

"This presentation has been produced with the assistance of the European Commission. The views expressed in this presentation are those of OSMIP IV and can in no way be taken to reflect the official opinion of the European

Bosmip 4 V N O N C W 27